

Het arbeidsmilieu: een nieuwe milieusector

Arbeidsomstandigheden en milieu hebben organisatorisch en inhoudelijk belangrijke raakvlakken. Beide maken gebruik van beleidsverklaring, jaarplan, voorlichting, registratie, jaarverslag en audits. Ervaring met het een vergemakkelijkt de aanpak van het ander. De inhoudelijke overeenkomst geldt vooral de chemische, fysische en biologische factoren rond de werkende mens.

Het arbeidsmilieu bepaalt een belangrijk deel van de arbeidsomstandigheden en maakt tegelijk deel uit van het totale milieu. Beheersmaatregelen voor arbo en milieu kunnen samenvallen, zoals bij aanpak aan de bron vaak het geval zal zijn. Maatregelen kunnen elkaar ook tegenwerken zoals bij de afzuiging van dampen of het naar binnen verplaatsen van stank verwekkende activiteiten.

Dergelijke tegenspraken komen vaker voor, met name bij sectorale benaderingen (zoals water, bodem, lucht). Een milieusector kenmerkt zich door ruimtelijke systeemgrenzen en specifieke bedreigde organismen. De grenzen worden vaak door de belastende factoren, met name chemische stoffen, doorbroken. Sectorale benaderingen verplaatsen een probleem vaak naar een andere milieusector: De Wet van Behoud van Ellende, te ontduiken met een integrale milieukundige benadering.

Het arbeidsmilieu heeft alle kenmerken van een milieusector: er zijn ruimtelijke systeemgrenzen, het meest bedreigde organisme is de werkende mens. Emissies overschrijden veelal de sectorgrenzen. Vanuit milieukundig oogpunt is het daarom noodzaak het arbeidsmilieu als een integraal onderdeel van het totale milieu te beschouwen.

Als het arbeidsmilieu tegelijk een deel van de arbeidsomstandigheden vormt én een milieusector is, dan komen veel zaken in een ander perspectief te staan:

De Arbowet is dan behalve een sociale wet een sectorale milieuwet. Arbeidsmaatregelen gericht op verbeteringen in het arbeidsmilieu zullen ook voor het milieu voordelen hebben.

Milieubeleid kan alleen dan slagen als de in het NMP nagestreefde reducties óók in het arbeidsmilieu worden gerealiseerd: een impuls voor verbetering van arbeidsomstandigheden. Arbozorg en milieuzorg hebben beide betrekking op het arbeidsmilieu. Op zijn minst verdienen zij onderlinge afstemming; integratie zal per bedrijf meer of minder voor de hand liggen. Arbeidshygiënisten en veiligheidskundigen die zich met preventie en beheersing van risico's in het arbeidsmilieu bezig houden zijn niet alleen arbodeskundigen maar tevens sectorale milieudeskundigen. Dit verklaart dat veel veiligheidskundigen milieutaken hebben en dat arbeidshygiënisten zich in toenemende mate richten op milieuzorg in bedrijven. Milieukundigen zullen zich meer en meer met het arbeidsmilieu bezig houden. Zij zijn dan de nieuwe arbodeskundigen.

Arbo-instellingen met activiteiten gericht op het arbeidsmilieu verrichten per definitie (sectorale) milieutaken.

De Arbeidsinspectie ziet toe op de handhaving van de wetgeving ten aanzien van het arbeidsmilieu: zij verricht dus sectorale milieutaken. Omgekeerd kunnen de werkzaamheden van de Milieu Inspectie een positieve uitwerking op de arbeidsomstandigheden hebben. Meer afstemming en samenwerking ligt dus voor de hand. In Noorwegen en de VS is die samenwerking structureel. Het zou interessant zijn de invoering van de Post Seveso richtlijn eens op dit punt te evalueren.

Gerard Zwetsloot